

Covid-19 og globalisering

Et fattigdomsperspektiv på turisme og inntektsoverføring fra migranter

Hildegunn Kyvik Nordås

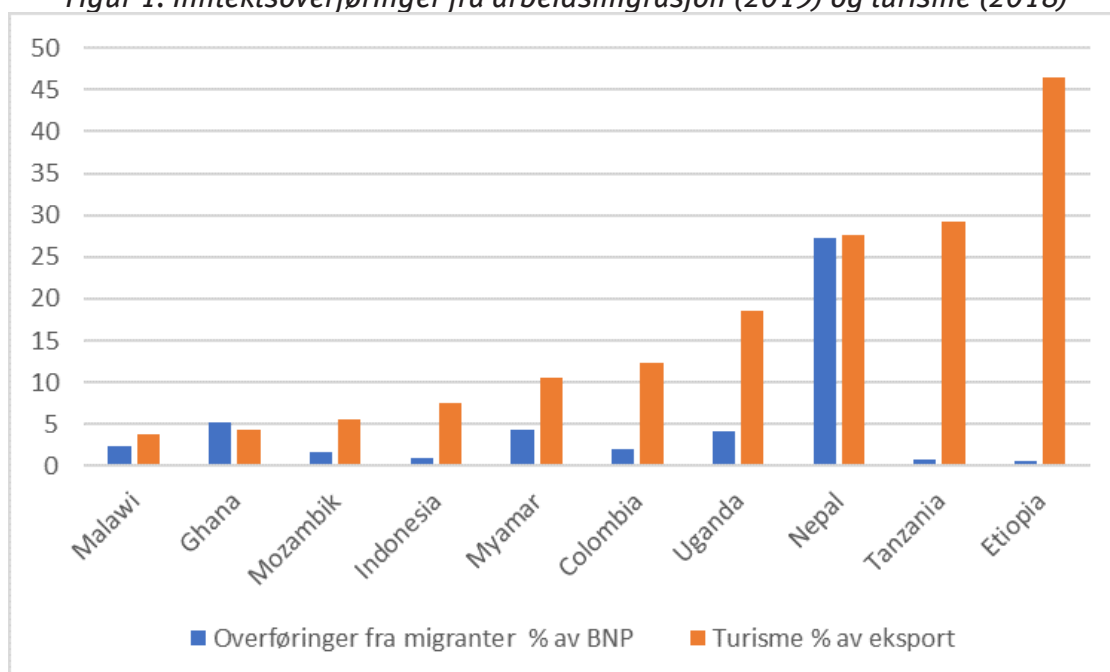
HOVEDPUNKTER

- Reduserte inntektsoverføringer og fall i turisme vil ha effekter for de norske hovedsamarbeidslandene.
- Effektene er store og vil trolig vare en tid (flere år).
- Bortfall av turisme kan i disse landene ramme 9 millioner direkte, og 23 millioner i et bredere perspektiv
- Fall i inntektsoverføringer kan ha store negative effekter, og er spesielt viktig for Nepal, Ghana, Myanmar og Uganda.
- Økonomiske tiltak i OECD-landene er innrettet slik at de kompenserer arbeidsfolk og små bedrifter for tap som følge av nedstenging av aktivitetene de lever av. Et lignende prinsipp kan legges til grunn for kortsiktig bistand for å avverge at flere faller under fattigdomsgrensen.

Globaliseringen har bidratt til å løfte hundretalls millioner mennesker ut av fattigdom. Covid-19 har forårsaket det største tilbakeslag for internasjonal handel siden depresjonen i 1930-årene. WTO venter et fall i verdenshandelen på mellom 13 og 32 prosent i 2020, fulgt av en moderat oppgang i 2021. Det store spriket mellom det optimistiske og det pessimistiske scenariet reflekterer usikkerhet rundt varigheten av pandemien og hvor lenge tiltakene for å begrense smitten kommer til å gjelde. Hardest rammet er aktiviteter som innebærer at mennesker krysser grenser, først og fremst reiselivet, men også inntektsoverføringer fra migranter til familien i hjemlandet. Dette notatet diskuterer Covid-19-krisens effekt på fattiges levebrød i Norges hovedsamarbeidsland i utviklingspolitikken.

Figur 1 viser at Nepal er spesielt utsatt, siden landet er avhengig av både turisme og overføringer. Også i Ghana, Myanmar og Uganda utgjør overføringer mer enn fire prosent av BNP, mens turisme er viktigst for Etiopia og Tanzania, i tillegg til Nepal.

Figur 1. Inntektsoverføringer fra arbeidsmigrasjon (2019) og turisme (2018)

Kilde: World Development Indicators

Turisme og fattigdomsbekjempelse

Hoteller, restauranter og andre aktiviteter knyttet til turismen skaper arbeidsplasser, spesielt for kvinner og ungdom med lav utdanning. I tillegg utgjør utenlandske turister det viktigste markedet for mange småbedrifter og uformelle virksomheter i håndverk, kultur og varehandel. Endelig har turistnæringen ringvirkninger til jordbruk og hagebruk. For eksempel blir passasjerfly brukt til å frakte blomster og tropiske frukter til eksportmarkedene, noe som har skapt en hel ny næring, spesielt i Øst-Afrika.

Siden mars 2020 har det internasjonale reiselivet stoppet opp. Ifølge verdens turismeorganisasjon ([UNWTO](#)) har 96 prosent av alle destinasjoner innført restriksjoner. Den internasjonale lufttransportorganisasjonen ([IATA](#)) har en daglig oppdatert liste over tiltak som viser at de fleste land nå har stengt ned internasjonale flygninger. Av Norges samarbeidsland har Colombia, Ghana, Indonesia, Myanmar, Nepal og Uganda suspendert all internasjonal flytrafikk, mens Etiopia og Tanzania ikke har restriksjoner, men krever at innkommende passasjerer går i karantene i to uker. Det er ingen opplysninger om Mosambik. Disse tiltakene har ført til at flytrafikken har kollapset. Den internasjonale organisasjonen for sivil luftfart, [ICAOs](#) oversikt viser at antall daglige avganger globalt falt fra 31 267 den 24. januar til 1 904 den 20. april.

Ser vi framover, tror [IATA](#) at trafikken tar seg opp mot slutten av året og når gamle høyder først i 2022. [OECD](#) anslår fallet i inntekter fra internasjonal turisme i 2020 til 45 prosent dersom reiserestriksjonene blir opphevet i juli og 75 prosent dersom de varer til september. Det er imidlertid sannsynlig at feriereiser til utlandet er noe av det siste som blir gjenåpnet og at turismen er tilbake til nær normalt først når en vaksine er bredt tilgjengelig i beste fall om 12-18 måneder. Dessuten vil obligatorisk karantene både ved innreise og utreise legge en kraftig demper på reiselivet selv om andre restriksjoner oppheves.

Det kan diskuteres hvor vidt masseturisme bidrar til fattigdomsreduksjon og bærekraftig utvikling i det lange løp, men det er ingen tvil om at millioner av innbyggere i utviklingsland i dag har sitt levebrød knyttet til turistnæringen. Tabell 1 viser direkte og indirekte sysselsetning i reiselivet i Norges hovedsamarbeidsland i 2019. Vi ser at kollapsen i reiselivet kan ramme nesten ni millioner mennesker som er direkte sysselsatt i turistnæringen, og 23 millioner dersom vi regner med dem som leverer hovedsakelig til turistnæringen. Siden mange av disse er nær fattigdomsgrensen fra før, kan en langvarig stopp i internasjonal turisme føre til en vesentlig økning i fattigdomsraten.

Tabell 1. Sysselsatte reiseliv, 2019

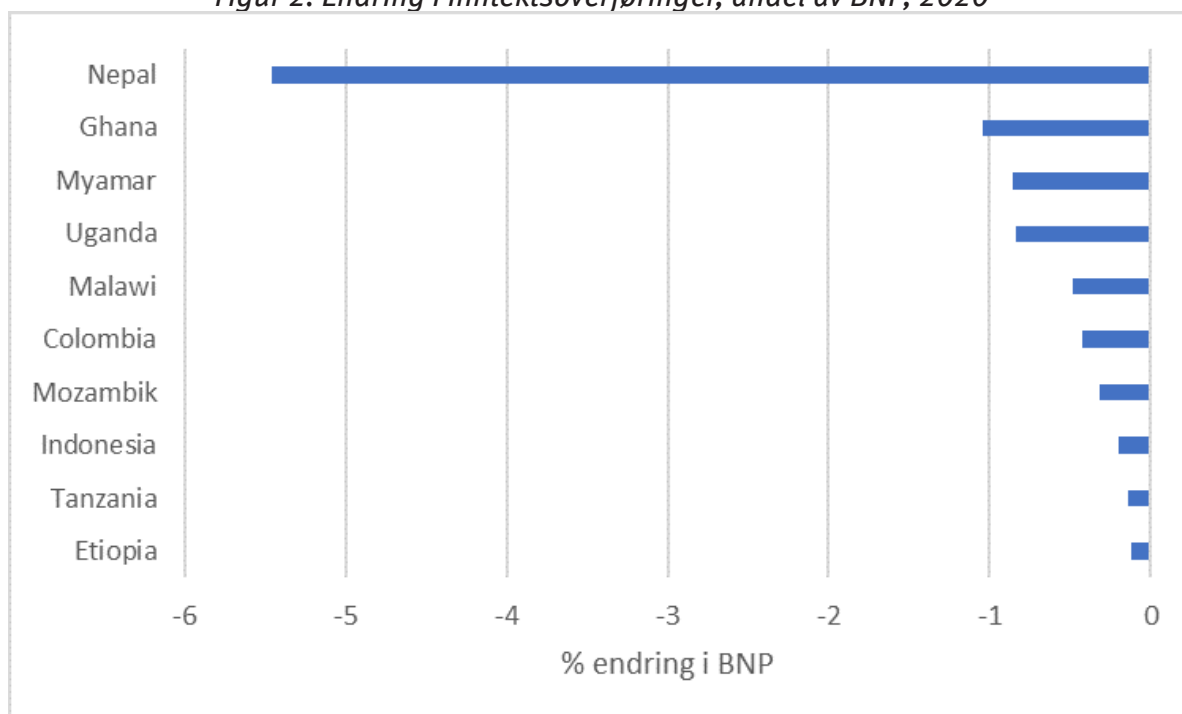
	Direkte		Med indirekte	
	Antall	%	Antall	%
Colombia	515 511	2,2	1 294 410	5,6
Etiopia	895 817	3,3	2 149 530	7,9
Ghana	265 917	1,9	651 070	4,7
Indonesia	4 749 640	3,7	13 408 700	10,4
Malawi	233 230	2,9	536 237	6,6
Mosambik	273 039	2,7	755 506	7,5
Myanmar	627 053	2,7	1 353 630	5,8
Nepal	482 852	2,9	1 075 920	6,7
Tanzania	513 005	3,6	1 544 900	10,8
Uganda	281 588	2,7	710 530	6,9

Kilde: World Travel and Tourism Council

Inntektsoverføringer fra arbeidsmigrasjon

Inntektsoverføringer fra migranter er tre ganger større enn offisiell utviklingshjelp. En rekke studier finner at slike overføringer går direkte til husholdningene, brukes på nødvendige varer og tjenester som mat, bolig, helse og ikke minst utdanning, og tjener som en forsikring mot å falle under fattigdomsgrensa ved sykdom, avlingssvikt eller ulykker. [Verdensbankens](#) nylig oppdaterte prognoser (fra midten av april) anslår et fall i overføringene på 20 prosent i lav- og mellominntektsland. Tilbakeslaget skyldes både at migranter mister jobbene sine og at nedstenging gjør at pengeoverføringer, spesielt de som er basert på kontanter, blir forhindret. Tapet av arbeidsplasser for migranter er spesielt stort i Midtøsten etter at oljeprisen er mer enn halvert. Legger vi Verdensbankens prognose til grunn, vil vi få et dramatisk inntektsfall i Nepal, men også Ghana og Myanmar blir hardt rammet.

Figur 2. Endring i inntektsoverføringer, andel av BNP, 2020

Note: beregnet ved å multiplisere overføringer som andel av BNP (Figur 1) med -0,2.

Tiltak

Forskning viser at masseturisme og arbeidsmigrasjon ikke nødvendigvis reduserer fattigdommen på lang sikt. Det er imidlertid klart at den kraftige oppbremsingen i disse inntektene nå rammer fattige spesielt hardt. Tiltakene bør derfor rettes mot å kompensere dem som rammes på kort sikt uten at det nødvendigvis får konsekvenser for innretningen av den langsiktige utviklingspolitikken. Siden tilbakeslaget i verdensøkonomien er et resultat av en pandemi og tiltak for å begrense den, vil tradisjonelle stimulerings tiltak ha liten effekt så lenge pandemien varer. Det er imidlertid viktig at fattige husholdninger har tilgang til nødvendige varer og tjenester og muligheter til å skaffe seg inntekter gjennom og etter krisen.

Økonomiske tiltak i OECD-landene er forsøkt innrettet slik at de kompenserer arbeidsfolk og små

bedrifter for tap som følge av nedstenging av aktivitetene de lever av. Et lignende prinsipp kan legges til grunn for kortsiktig bistand for å avverge at flere faller under fattigdomsgrensen.

- Direkte støtte til husholdninger som mister levebrødet. Dette kan gjøres gjennom f.eks. kontantstøtte til familier, enten som budsjettstøtte til myndigheter med robuste systemer for gjennomføring, eller gjennom NGOer med nødvendig kompetanse. Dette haster siden inntektstapet allerede er et faktum.
- Betjening av utenlandsgjeld er en prioritert utgift i alle land. Ved store tap i valutainntektene og depresiering av den nasjonale valutaen, blir gjeldsbetjening en stor byrde som kan begrense myndighetenes mulighet til å støtte fattige som har mistet levebrødet. Norges tilslutning til G20 og Parisklubbens moratorium på gjeldsbetjening er bra og kan utvides til gjeldslette i noen tilfeller.

Bibliografi

- Anyanwu, J. C., & Erhijakpor, A. E. (2010). Do international remittances affect poverty in Africa? *African Development Review*, 22(1), 51-91.
- Jeyacheya, J., & Hampton, M. P. (2020). Wishful thinking or wise policy? Theorising tourism-led inclusive growth: Supply chains and host communities. *World Development*, 131, 104960.
- Orozco, M. and M. Jewers (2019). The impact of migrant's remittances and investment on rural youth. *56 IFAD Research Series*.
- World Bank (2020). Africa's Pulse, April 2020: Assessing the economic impact of Covid-19 and policy responses in sub-Saharan Africa.

Om forfatteren

Hildegunn Kyvik Nordås er forsker I på NUPI. Hun jobber med handel og handelspolitikk, særlig i krysningpunktene med teknologi og arbeidsmarkedstilpasninger.

Dette notatet er støttet av NUPIs strategiske instituttsatsing, og finansiert av Norges forskningsråd.

NUPI
Norwegian Institute of International Affairs
C.J. Hambros plass 2D
PB 7024 St. Olavs Plass, 0130 OSLO, Norway
www.nupi.no | post@nupi.no

Established in 1959, the Norwegian Institute of International Affairs [NUPI] is a leading independent research institute on international politics and areas of relevance to Norwegian foreign policy. Formally under the Ministry of Education and Research, NUPI nevertheless operates as an independent, non-political instance in all its professional activities. Research undertaken at NUPI ranges from shortterm applied research to more long-term basic research.

Foto: NTB Scanpix

